

**BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA
BALIQCHILIK XARAJATLARI HISOBINI TASHKIL ETISH**

Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich

*Samarqand davlat vetetinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar
universiteti “Buxgalteriya hisobi” mutaxassisligi 1-bosqich magistranti*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada karpsimon baliqlar etishtirishga ixtisoslashgan to‘la tizimli xo‘jaliklarda ishlab chiqarish xarajatlari hisobini tashkil etish masalalari yoritilgan. To‘la tizimli hovuz baliqchiligi xo‘jaliklarida ishlab chiqarish xarajatlarining analitik hisob obyektlari va moddalari ishlab chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *To‘la tizimli baliqchilik xo‘jaliklari, ishlab chiqarish xarajatlarining analitik hisob obyektlari va moddalari, reja va haqiqiy tannarxi.*

Abstract. *This article covers the issues of accounting for production costs in full system farms specializing in carp breeding. Analytical accounting objects and items of production costs in fullsystem pond fisheries have been developed.*

Key words: *Complete system fisheries, analytical accounting of production costs objects and items, plan and actual cost.*

KIRISH

Mamlakat iqtisodiyotining tarmoqlari, xususan baliqchilik tarmog‘ini modernizatsiyalash ishlab chiqarishni boshqarishga qo‘yiladigan talablarni oshirilishini taqozo etmoqda. So‘nggi yillarda baliqchilik tarmog‘ini rivojlantirish bo‘yicha bir qancha ijobiy ishlar amalga oshirilmoqda. Natijada, aholining oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash, xususan baliq mahsulotlari ishlab chiqarish hajmlarini oshirish bo‘yicha ma‘lum ishlar amalga oshirildi. Lekin, hozircha baliqchilik tarmog‘i korxonalarining samaradorligini oshirish bo‘yicha mavjud imkoniyatlardan to‘liq foydalanilmayapti. Jumladan, baliq chavoqlari ishlab chiqarish hamda tabiiy suv havzalari va hovuzlardan foydalanish samaradorligi past darajada qolib kelmoqda.

Bugungi kunda O‘zbekistonda 5775 ta baliqchilik xo‘jaligi mavjud bo‘lib, ulardan 5600 tasi sun‘iy suv havzalarida (63 ming gektar) va 175 tasi tabiiy suv havzalarida (537 ming gektar) joylashgan⁶. Lekin, ularning aksariyatida ishlab chiqarish samaradorligi, xususan xarajatlar hisobi va mahsulotlar tannarxi bo‘yicha ishonchli hamda tezkor axborotlar shakllantiradigan hisob tizimi mavjud emas.

ADABIYOTLAR SHARHI

Ma‘lumki, nazariy jihatdan iqtisodiy manbalar va adabiyotlarda «xarajatlar» tushunchasiga iqtisodchi olimlar va soha mutaxassislari tomonidan mazmunan bir-biriga yaqin turlicha yondashuvlar va fikr-mulohazalar bildirilgan. Xususan, Xorijlik iqtisodchi olim M.N.Baxrushina tomonidan «xarajatlarni kelajakda foyda olib kelishi mumkin bo‘lgan. Korxona aktivlari sifatida balansda mavjud resurslarni sotib olish uchun sarflangan miqdor»

20-Fevral, 2026-yil

kabi iqtisodiy kategoriyalar bo'yicha qator mualliflik yondashuvlari va fikrmulohazalar bildirilgan. Mamlakatimiz iqtisodchi olimi A.Abduganiev fikricha, «xarajatlar – ishlab chiqarish natijasida foyda olishning asosiy sharti, usiz hech qanday faoliyat, jumladan ishlab chiqarish ham amalga oshmaydi. Barcha ishlab chiqarish xarajatlari mehnat vositalari va mehnat buyumlarining sarfi tariqasida, qiymat shaklida yuzaga keluvchi moddiylashgan va jonli mehnatning muajmuasidir» deb ta'kidlashadi.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida iqtisodiy tahlil qilish, qiyosiy taqqoslash, statistik guruhlash, monografik kuzatish, man tiqiy va abstrakt fikrlash usullaridan keng foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xarajatlar va olingan mahsulotlar hisobini to'g'ri tashkil etish baliqchilik xo'jaligini samarali boshqarishga yordam beradi. Lekin hozircha baliqchilik xo'jaliklarida xarajatlar va olingan mahsulotlarning sintetik va analitik hisobini tashkil etish hamda yuritish, mahsulotlar tannarxini hisoblash bo'yicha alohida normativ hujjatlar mavjud emas. Shu bois, amaldagi normativ-huquqiy hujjatlar va mazkur tavsiyalardan foydalanish mumkin.

Karpsimon baliqlarni etishtirishga ixtisoslashgan to'liq tizimli hovuz baliqchiligi xo'jaliklarida ishlab chiqarish xarajatlari har bir hovuz kesimida alohida, 2010 «Asosiy ishlab chiqarish» schetida quyidagi analitik schetlar bo'yicha hisobga olish tavsiya etiladi. Bunda tarmoq va undagi ishlab chiqarish-texnologik jarayonlarining xususiyatlari inobatga olinishi lozim:

2011-»Ota-ona baliqlar to'dasini saqlash va boqish» analitik schetida hovuzlarda mahsuldor baliqlarni saqlash uchun qilinadigan quyidagi xarajatlar hisobga olinadi:

- hovuzlarga sarflangan ozuqalar va solingan o'g'itlar qiymati;
- ishchilarning mehnat haqi xarajatlari, yagona ijtimoiy to'lov uchun ajratmalar bilan birga;
- mahsuldor baliqlar boqiladigan hovuzlarga hisoblangan amortizatsiya va ularni ta'mirlash xarajatlari;
- baliqlarni saqlash bilan bog'liq boshqa xarajatlar.

Hisobot davri (yili) yakunida ota-onalik baliqlar va urchitish hovuzlarini, shuningdek, mahsuldor baliqlarni saqlash xarajatlari 2013-»Uvildiriq (ikra) dan lichinkalarni chiqarish va o'stirish» analitik schetiga olib boriladi. Bu buxgalteriya hisobida 2013-»Uvildiriq (ikra) dan lichinkalarni chiqarish va o'stirish» analitik schetining debetida va 2011-»Ota-ona baliqlar to'dasini saqlash va boqish» analitik schetining kreditida aks ettiriladi.

Ota-onalik baliqlar ovlanib, kuzgi inventarizatsiya qilinganidan so'ng, ovlangan vaqtdan to yil yakunigacha ota-onalik baliqlar va hovuzlarni saqlash xarajatlari tugallanmagan ishlab chiqarish hisoblanib, kelgusi hisobot davrida yetishtirilgan lichinkalar tannarxiga qo'shiladi. Bunday xarajatlarni «baliqchilik bo'yicha ishlab chiqarish hisoboti» da har oyda o'sib boruvchi jami bilan alohida hisobga olish tavsiya etiladi.

2011 «Ota-onalik baliqlar to'dasini saqlash va boqish»;

2012 «Ota-onalik to'dani to'ldiruvchi baliqlarni saqlash va boqish»;

2013 «Uvildiriq(ikra)dan lichinkalarni chiqarish va o'stirish»;

20-Fevral, 2026-yil

2014 «Segoletkalarni etiltirish»;

2015 «Segoletkalarni qishlatish hovuzlarida saqlash»;

2016 «Ikki yillik baliqlarni yaylov hovuzlarida boqish»;

2017 «Sotiladigan (tovar) baliqlarni yaylov hovuzlarida boqish»;

Hovuzlardagi chavoqlar ovlanganidan so‘ng ularni o‘stirish natijalari, miqdori va og‘irligi aniqlanib, «mavsumda lichinkalarni yetiltirish to‘g‘risida dalolatnoma» da aks ettiriladi. Dalolatnomaning namunaviy shakli baliqchilik xo‘jaligining hisob siyosatida tasdiqlangan bo‘lishi lozim. Ushbu dalolatnoma ma’lumotlari asosida «baliq ovlash to‘g‘risida yig‘ma qaydnoma» tuziladi.

Bundan tashqari, «Nasl olish natijalari to‘g‘risida dalolatnoma» tuzish ham tavsiya etiladi. Unda mahsuldor baliqlar va olingan lichinkalarning mavjudligi, harakati hamda ularning ishlatilish yo‘nalishlari — parvarishlash va qo‘shimcha o‘stirish uchun hovuzlarga qo‘yib yuborilishi, sotilishi, nobud bo‘lishi va boshqa taqsimoti ko‘rsatiladi. Lichinkalarning haqiqiy tannarxi aniqlanganidan so‘ng, haqiqiy tannarx va reja tannarxi o‘rtasidagi farq 2010 «Asosiy ishlab chiqarish» schetining 2013 «Uvildiriq (ikra) dan lichinkalarni chiqarish va o‘stirish» analitik schetining kreditidan, ularni ishlatish yo‘nalishlari bo‘yicha tegishli schetlar debetiga olib boriladi. «baliq ovlash to‘g‘risida yig‘ma qaydnoma» ga asosan baliqchilik xo‘jaligining buxgalteriyasida quyidagi schetlar korrespondensiyasini tuzish tavsiya etiladi: Yetishtirilgan lichinkalarning tayyor mahsulot sifatida kiringa olinishi:

Debet 2810 – «Tayyor mahsulotlar» schetining 2811 – «baliq lichinkalari» analitik scheti;

Kredit 2010 – «Asosiy ishlab chiqarish» schetining 2013 «Uvildiriq (ikra) dan lichinkalar chiqarish va o‘stirish» analitik scheti (reja tannarxi bo‘yicha).

Yetishtirilgan lichinkalarning reja tannarxi va haqiqiy tannarxi o‘rtasidagi farq summasi:

Debet 2810 – «Tayyor mahsulotlar» schetining 2811 – «baliq lichinkalari» analitik scheti;

Kredit 2010 – «Asosiy ishlab chiqarish» schetining 2013 – «Uvildiriq (ikra) dan lichinkalar chiqarish va o‘stirish» analitik scheti.

Lichinkalarning tayyor mahsulot sifatida hisobdan chiqarilishi (reja tannarxi bo‘yicha):

a) Chetga sotilgan lichinkalarning reja tannarxiga:

Debet 9110 – «Sotilgan tayyor mahsulotlarning tannarxi» scheti;

b) O‘stirish hovuzlariga o‘tkazilgan lichinkalar qiymatiga:

Debet 2010 – «Asosiy ishlab chiqarish» schetining 2014 «Segoletkalarni yetiltirish» analitik scheti;

Kredit 2810 – «Tayyor mahsulotlar» schetining 2811 – «baliq lichinkalari» analitik scheti.

Lichinkalar ovlanganidan so‘ng hovuzlarni saqlash uchun qilingan xarajatlar tugallanmagan ishlab chiqarishga olib boriladi va keyingi hisobot davridagi baliqchilik mahsulotlari tannarxiga qo‘shiladi.

20-Fevral, 2026-yil

2010 – «Asosiy ishlab chiqarish» schetining debetida faqat yil oxiriga tugallanmagan ishlab chiqarish qiymati qolishi mumkin. Lichinkalarni yetiltirish bilan bog‘liq barcha xarajatlar hisobga olinib bo‘linganidan keyin «Nasl olish natijalari to‘g‘risidagi Dalolatnoma»da olingan lichinkalar miqdori va tannarxi ko‘rsatiladi. Lichinkalarning reja va haqiqiy tannarxi o‘rtasidagi farqning hisobdan o‘chirilishi:

a) Chetga sotilgan lichinkalar qiymatiga:

Debet 9110 – «Sotilgan tayyor mahsulotlarning tannarxi» scheti;

b) O‘stirish hovuzlariga o‘tkazilgan lichinkalar qiymatiga:

Debet 2010 – «Asosiy ishlab chiqarish» schetining 2014 «Segoletkalarni yetiltirish» analitik scheti;

Kredit 2810 – «Tayyor mahsulotlar» schetining 2811- «baliq lichinkalari» analitik scheti.

Shunday qilib, karpsimon baliqlar etishtirishga ixtisoslashgan to‘liq tizimli xo‘jaliklarda ishlab chiqarish xarajatlarining analitik hisobini to‘g‘ri tashkil etish va yuritish har bir jarayonda etishtirilgan mahsulotlar tannarxini aniq hisoblashni ta‘minlaydi. Shuningdek, xarajatlarning joriy nazorati va tezkor tahlili uchun axborot bazasini shakllantirish hamda samarali boshqaruv qarorlarini tayyorlashga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

To‘la tizimli hovuz baliqchiligi xo‘jaliklarida ishlab chiqarish xarajatlarining analitik hisob obyektlari va moddalari ishlab chiqilmagan. Natijada, baliqchilik xarajatlarini ishlab chiqarishtexnologik jarayonlar va xarajat moddalari bo‘yicha hisobga olish, nazorat qilish va tahlil qilish imkoni yo‘q. Shuningdek, har bir texnologik jarayonda olingan mahsulot tannarxi va yakuniy tovar baliqlar tannarxi hisoblanmayapti. Baliqchilik tarmog‘ini industrial asosda rivojlantirish ishlab chiqarish jarayonlarini samarali boshqarishga talablarni kuchaytirmoqda. Bu o‘z navbatida, ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olish va baliqchilik mahsulotlari tannarxini hisoblashni takomillashtirish bo‘yicha uslubiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish hamda asoslash zaruratini kuchaytirmoqda. Bunday tavsiyalar baliqchilik mahsulotlari ishlab chiqarish jarayonlarini samarali boshqarish uchun shakllantiriladigan axborotlarning relevantligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Imai, M. (1986). *Kaizen: The Key to Japan's Competitive Success*. McGraw-Hill.
2. Maskell, B., & Baggaley, B. (2003). *Practical Lean Accounting*. Productivity Press.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 15-iyundagi "Parrandachilik sohasini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi PQ-281-son qarori.
4. Womack, J. P., & Jones, D. T. (2003). *Lean Thinking*. Free Press.
5. O‘zbekiston Parrandachilik uyushmasi ("Parrandasanoat") yillik hisobotlari va statistik ma‘lumotlari (2023).

20-Fevral, 2026-yil

6. Abdushukurov, X., Turdimurodov, Z., Raximova, U., & Ismatovich, A. A. M. (2024). AGROKLAsterLARDA TOVAR-MODDIY QIYMATLIKlAR HISOBINI BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH. *WORLD OF SCIENCE*, 7(4), 170-178.
7. Alikulov, A. M., & Ishturdiyev, H. (2024). Asalarichilikning qishloq xo‘jaligi iqtisodiyotidagi o‘rni va uni rivojlantirish istiqbollari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).
8. Alikulov, A. M., & Rustamova, F. (2024). Paxta-to‘qimachilik klasterlarida tola ishlab chiqarish xarajatlari tahlili. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).
9. Alikulov, A. M., Ibodullaev, D., & Abdushukurov, X. (2024). AgroklaSterlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta‘mirlash xarajatlari hisobini takomillashtirish. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).
10. Alikulov, A., Eshmuradov, U., Yuldashev, S., Raximova, U., Yorbekova, D., & Ishturdiyev, H. (2024). Improving cost accounting for sales of agricultural products. *World of Science*, 7(4), 160-169.
11. Abdunazarova, S., Aliqulova, Z., & Eshmuradov, U. B. (2024). AgroklaSterlarda biznes jarayonlari sotish hisobini takomillashtirish. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).
12. Abidjanova, F., & Eshmuradov, U. B. (2026, February). INNOVATSION OMILLARNING XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDAGI AHAMIYATI. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 4, No. 39, pp. 181-189).
13. Eshmuradov, U. B. T., Abdulohatovich, R. S., Narziyeva, G. Z., & Yorbekova, D. (2026). BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA KAPITAL QO‘YILMALAR HISOBINI TASHKIL ETISHNING NAZARIY ASOSLARI. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).
14. Eshmuradov, U. B. T., Yuldashev, S., Ruziyeva, D., & Fayzullayev, M. (2026). QISHLOQ XO‘JALIK KORXONALARI BIZNES JARAYONLARIDA SEGMENTAR HISOBOTLARNING AHAMIYATI. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).
15. Tashmuratovich, E. U. B. (2026). AGROKLAsterLAR BOSHqARUV VA MOLIVAVIY HISOBIDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT) LAR SOTISH JARAYONI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 6(01), 89-96
16. Эшмуратов, У. Т. (2024). АУДИТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИГА МУВОФИҚ СОТИШ ЖАРАЁНЛАРИ АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. *WORLD OF SCIENCE*, 7(4), 179-186.
17. Eshmuradov, U. B. (2025). AGROKLAsterLARDA ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH. *MUHANDISLIK VA IQTISODIYOT*, 3(12).

20-Fevral, 2026-yil

18. Eshmuradov, U. T. ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF DETERMINING TRANSFER PRICES IN THE PROCESS OF INTERNAL SALES OF AGROCLUSTERS. *GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY*, 94.
19. Eshmuradov, U. B. (2023). Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 1(11-12).
20. Eshmuradov, U. B. (2024). Agroklasterlar ichki sotish jarayonida transfert baholarni belgilashni tashkiliy-uslubiy jihatlari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).
21. Eshmuradov, U. B. T. (2024). AGROTURIZM–QISHLOQ XO ‘JALIGIDA YANGI DAROMADLAR KALITI. *INTERNATIONAL SCIENCES, EDUCATION AND NEW LEARNING TECHNOLOGIES*, 1(12), 36-41.
22. Eshmuradov, U. B. T. (2024). O ‘ZBEKSTONDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILY-USLUBIY ASOSLARI. *INTERNATIONAL SCIENCES, EDUCATION AND NEW LEARNING TECHNOLOGIES*, 1(11), 19-26.
23. Irisboyev, R., Jo‘rayeva, D., & Eshmuradov, U. B. (2024). Agroklasterlarda kapital qo ‘yilmalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari. *Green Economy and Development*, 2(1), 664261.
24. Ulugbek, T. E., & Abdimumin, I. A. (2014). Improvement Accounting Of Sales Agricultural Products On Farm Enterprises. *SEA-Practical Application of Science*, (5), 649-654.
25. ESHMURADOV, U. T., & ALIKULOV, A. I. (2014). IMPROVEMENT ACCOUNTING OF SALES AGRICULTURAL PRODUCTS ON FARM ENTERPRISES. *SEA: Practical Application of Science*, 2(3).
26. Eshmuradov, U. T. The methodology of the primary account sales of agricultural products. In *CONSTRUCȚII IDENTITARE-LITERATURA SI STUDII CULTURALE* (pp. 113-118). Editura Vasiliana’98.
27. Ortiqaliev, A. B. (2022). Chorvachilik yo ‘nalishidagi fermer xo ‘jaliklarida sotish hisobini takomillashtirish. *Agrobiotexnologiya va veterinariya tibbiyoti ilmiy jurnali*, 1155-1159.
28. Olimjanovna, J. D., & Tashmuratovich, E. U. (2024). CONCEPT AND ACCOUNTING OF CAPITAL INVESTMENTS IN AGRICULTURAL CLUSTERS. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 7(3), 188-188.
29. Tashmuratovich, E. U. (2023). Accounting and audit improvement of ready sale products in agrocluster. *The Journal of Economics, Finance and Innovation*, 649-657.
30. Tashmuratovich, E. U. B., & Xaitovich, Y. S. (2024). G ‘ALLACHILIK KLASTERLARIDA TRANSFERT BAHO BELGILASHNI USULLARI TAHLILI. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4(01), 133-141.
31. Toshmuratov, D., & Eshmuradov, U. T. (2025). BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MATERIALLAR HISOBINI

TAKOMILLASHTIRISH. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 4(47), 331-339.

32. Изатиллаева, К. Х., & Эшмурадов, У. Т. (2026, February). ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УЧЕТА ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 4, No. 39, pp. 173-180).

33. Tashmurotovich, E. U. B. (2025). HUDUDLARNING INVESTITSYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNING AHAMIYATI. *SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 8(2), 167-175.

34. Xudayor o'g'li, Q. S., & Tashmurotovich, E. U. B. (2025). BOSHQARUV HISOBIDA “XARAJAT” ATAMASINING NAZARIY JIHATLARI. *WORLD OF SCIENCE*, 8(1), 88-90.

35. Майрамалиева, Д. Э., & Эшмурадов, У. Т. (2025). РОЛЬ ЭКСПОРТА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ СТРАНЫ. *WORLD OF SCIENCE*, 8(2), 188-190.

36. Майрамалиева, Д. Э., & Эшмурадов, У. Т. (2025). ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭКСПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 8(2), 97-107.

37. Ruziyeva, E., & Eshmuradov, U. (2024). Assessment of the ESG rating of banks. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

38. Ismatovich, A. A. M., Turdibayevich, K. R., Tashmurotovich, E. U. B., & Abdulahodovich, R. S. (2026). RAQOBATGA ASOSLANGAN IQTISODIYOTDA KLASSTER TIZIMI: AHAMIYATI VA KELAJAGI. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

39. Ismatovich, A. A. M., Tashmurotovich, E. U. B., Abdulahodovich, R. S., Yuldashev, S., Ruziyeva, D., Raximova, U., ... & Ishturdiyev, H. (2026). MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARNI HISOBGA OLISH. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

40. Абдигаппарович, И. Х., & Юлдашев, Ш. Х. (2024). ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УЧЕТА ЗАТРАТ И СТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ. *SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 7(1), 361-368.

41. Abdigapparovich, I. X. (2024). Qishloq xo 'jaligi mahsulotlarini tayyorlov va sotish xizmatlarini boshqarish. *Journal of innovations in scientific and educational research*, 7(2), 148-157.

42. Ishturdiyev, H., Tilabov, S., & Yusupova, E. (2024). Korxonalarda moliyaviy holatini ifodalovchi ko 'rsatkichlar tahlili. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

43. Ergashev, F., & Ishturdiyev, H. (2024). Kichik biznes subyektlarining innovatsion loyihalarni moliyalashtirish yo 'llari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(9).

44. Abdulahodovich, R. S. (2021). Issues On Analysing Production Processes By Using Practical Econometric Model. *International journal of trends in commerce and economics*, 11(1).

20-Fevral, 2026-yil

45. Abdulahadovich, R. S., & Gulnoza, S. (2022, October). INNOVATION ECONOMIC CONDITIONS MOBILE PROPERTY FACILITIES EFFICIENT MANAGEMENT CHARACTERISTICS. In *Archive of Conferences* (pp. 119-124).

46. Dilmurodov, F., Toshpulatov, J., Yuldashev, S., & Ismatovich, A. A. M. (2024). BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY NATIJALAR HISOBINI TAKOMILASHTIRISH. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 7(4), 222-231.

47. Ismatovich, A. A. M., Raximova, U., Ishturdiyev, H., & Tuxtayev, Z. (2026). AGROKLASTERLARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL ETISH VA YURITISH MUAMMOLARI. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

48. Islamov, S. E., Yakubov, M. Z., Alikulov, A. I., Zhuraev, K. D., Makhmatmuradova, N. N., & Kudratov, R. (2025). Morphological and immunohistochemical characteristics of the thymus of newborns in the early neonatal period. *Reports of Morphology*, 31(4), 51-58.

49. Iryna, K., Olena, D., & Alikulov, A. (2024). Taxation Systems in the Agricultural Production Sphere in the Context of Resistance to Shadow Economy. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

50. Islamov, S., Alikulov, A., Shamatov, I., Makhmatmuradova, N., & Kudratov, R. (2024). Morphofunctional state of the adrenal glands of rats subject to repeated exposure to magnesium chlorate. In *BIO Web of Conferences* (Vol. 118, p. 01015). EDP Sciences.

51. Alikulov, A. (2023). Organizational and methodological bases of accounting the costs of establishing vineyards.

52. Yuldashev, S., Yusupov, U., & Zokirov, B. (2024). G ‘alla urug ‘chiligida boshlang ‘ich hisob va ichki nazoratni takomillashtirish. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

53. Yuldashev, S. (2024). G ‘allachilik klasterlarida buxgalteriya hisobi shakllarini takomillashtirish. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

54. Yuldashev, S., & Ishturdiyev, H. (2023). Qishloq xo ‘jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 1(11-12).

55. Nasimjon, B., Yorbekova, D., & Fayzullayev, U. (2024). Qishloq xo ‘jaligi klasterlari va fermer xo ‘jaliklari faoliyatida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

56. Yorbekova, D. (2024). Studying the Features of Innovative Development in The Agricultural Sector of the Economy. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

57. Muxammadkulovna, Y. D., Rabbimovna, R. U., & Bakhtiyorovna, N. G. (2023). Organization of Teaching Economics at the University. *Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities*, 18, 30-32.

58. Yorbekova, D., & Raximova, U. (2023). Modern Foundations of Teaching Economics in University. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(2 Part 4), 173-176.

59. Raximova, U. Z. (2025). SAMARQANDDA INNOVATSION TURIZM LOYIHALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI KLASSTER YONDASHUVI ASOSIDA BAHOLASH. ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR, 3(13), 140-146.

60. Jo'rayev, F. D., & Raximova, U. Z. (2025). Econometric Assessment of Factors and Economic Efficiency of Foreign Investment Flows into Tourism Infrastructure Projects. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, 49, 90-97.

61. Raximova, U. (2024). Qishloq xo 'jaligi korxonalarida tovar-moddiy qiymatliklar hisobini takomillashtirish yo 'nalishlari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

62. Raximova, U. (2024). Improving Accounting and Auditing of Inventories in Agricultural Clusters. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

63. Raximova, U., & Elmurodova, D. (2024). O 'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanishi va iqtisodiy o 'sish uchun barqaror investitsiya muhitini ta'minlash masalalari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

64. Рахимова, У., Асомиддинов, Х., Болтабаев, Д., & Хомидов, А. (2024). Перспективы развития бухгалтерского учета и аудита на основе международных стандартов. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

65. Narziyeva, G. (2024). Davlat budjetida boshqaruv xarajatlarini moliyalashtirishni takomillashtirish yo 'llari va xarajatlarning optimallashtiruv muammolari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

66. Narziyeva, G., & Raximova, U. (2023). Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 1(11-12).

67. Narziyeva, G. B. (2025). Financial Literacy of Clients: Current Issues in Banking Practice. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 38, 24-27.

68. Baxtiyorovna, N. G., Laziz, I., Daler, H., & Husniddin, M. IMPROVING COST ACCOUNTING BASED ON INTERNATIONAL STANDARDS: OPPORTUNITIES FOR ENHANCING ENTERPRISE PERFORMANCE. *European Journal of Pedagogical Initiatives and Educational Practices ISSN (E)*, 2938-3625.

69. Guzal, N., Baxtiyrovich, D. X., & Alisher o'g'li, R. S. (2026). KORXONALARDA XARAJATLARNI TAN OLISH VA BAHOLASHNING XALQARO MEZONLARI: STATISTIK VA DIAGRAMMATIK TAHLIL. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

70. Guzal, N., Ravshan, B., & Aminjon, T. (2026). KORXONALARDA XARAJATLARNI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA BOSHQARUV HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

71. Guzal, N., Muxtorovich, B. U. B., & Abdumalik o'g, O. K. N. (2026). XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA XARAJATLAR HISOBINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

20-Fevral, 2026-yil

72. Kudratov, R., & Abduxaliqova, F. (2024). Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida qishloq xo‘jalik ishlab chiqarishining samaradorligi. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

73. Kudratov, R. (2024). Chorvachilik tarmog‘ida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(1).

74. Fayzullayev, M. (2025). QISHLOQ XO‘JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR VA ULAR BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI. *MUHANDISLIK VA IQTISODIYOT*, 3(12).

75. Nematullayevich, F. M. (2025). QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALARNI MODERNIZATSIYALASH XARAJATLARI HISOB TASHKILIY-USLUBIY JIHATLARI. *AMERICAN JOURNAL OF BUSINESS MANAGEMENT*, 3(2), 138-144.

76. Рузиева, Д. (2024). ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНВЕНТАРИЗАЦИИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(10), 183-196.

77. Рузиева, Д. Ф. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ КОРХОНАЛАРИДА ТАЙЁР МАҲСУЛОТЛАР ИНВЕНТАРИЗАЦИЯСИ НАТИЖАЛАРИНИ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИДА АКС ЭТТИРИШ ХУСУСИЯТЛАРИ. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4, 334-343.

78. Ruziyeva, D. (2024). Qishloq xo‘jaligi korxonalarida inventarizatsiya natijalari tahlilining nazariy asoslari. *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT*, 2(7).

79. Ruzieva, D., & Ruziyeva, D. Theoretical Foundations of the Inventory of Agricultural Enterprises. *Economic Development and Analysis*, 2(10), 183-196.

80. Faxridinovna, R. D. (2024, February). CHARACTERISTICS OF INVENTORY OF BASIC EQUIPMENT IN AGROCLUSTER. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC E-CONFERENCE “PROBLEMS AND PROSPECTS OF DIGITAL TRANSFORMATION ECONOMIES IN THE CONDITIONS OF DEEPENING INTEGRATION PROCESSES OF DEVELOPING COUNTRIES”-Kraków, Poland* (Vol. 1, pp. 37-41).

81. Faxridinovna, R. D. (2024, January). INVENTORY IN AGROCLUSTERS AND ITS IMPROVEMENT. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC E-CONFERENCE "INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION"*—Ankara, Turkey (Vol. 1, pp. 45-50).

82. Faxridinovna, R. D. IMPROVING INVENTORY AND FINANCIAL ANALYSIS OF ITS RESULTS IN AGRICULTURAL CLUSTERS. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(2), 330-334.

83. Mamatkulovich, T. Z. (2026). AGROSANOAT KORXONALARIDA TOVAR MODDIY ZAXIRALAR HISOBINI XALQARO STANDARTLARDA YURITISH. *SHOKH LIBRARY*, 1(1).

84. Rahimov, S. (2024, November). Econometric model of the economic relations of banking system and its forecasting. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 3244, No. 1, p. 020040). AIP Publishing LLC.

20-Fevral, 2026-yil

85. Rahimov, S. A., & Abdivaitova, U. A. (2024). Econometric analysis of interdependence of factors of production of industrial products. *GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY*, 60.

86. Raximov, S. A. (2023). BANK TIZIMIDA IQTISODIY JARAYONLAR VA MUNOSABATLARNING EKONOMETRIK TAHLILI. *Academic research in educational sciences*, 4(3), 178-183.